

अर्थात्

पुस्तक Code No. 295

Set No. 1

Question Booklet No. 00013

15P/271/30

(To be filled up by the candidate by blue/black ball-point pen)

Roll No.

--	--	--	--	--	--	--	--	--

Roll No. (Write the digits in words)

Serial No. of OMR Answer Sheet

Day and Date (Signature of Invigilator)

INSTRUCTIONS TO CANDIDATES

- (Use only **blue/black ball-point pen** in the space above and on both sides of the Answer Sheet)
1. Within 10 minutes of the issue of the Question Booklet, check the Question Booklet to ensure that it contains all the pages in correct sequence and that no page/question is missing. In case of faulty Question Booklet bring it to the notice of the Superintendent/Invigilators immediately to obtain a fresh Question Booklet.
 2. Do not bring any loose paper, written or blank, inside the Examination Hall *except the Admit Card without its envelope*.
 3. *A separate Answer Sheet is given. It should not be folded or mutilated. A second Answer Sheet shall not be provided. Only the Answer Sheet will be evaluated.*
 4. Write your Roll Number and Serial Number of the Answer Sheet by pen in the space provided above.
 5. *On the front page of the Answer Sheet, write by pen your Roll Number in the space provided at the top and by darkening the circles at the bottom. Also, wherever applicable, write the Question Booklet Number and the Set Number in appropriate places.*
 6. *No overwriting is allowed in the entries of Roll No., Question Booklet no. and Set no. (if any) on OMR sheet and Roll No. and OMR sheet no. on the Question Booklet.*
 7. *Any change in the aforesaid entries is to be verified by the invigilator, otherwise it will be taken as unfair means.*
 8. *Each question in this Booklet is followed by four alternative answers. For each question, you are to record the correct option on the Answer Sheet by darkening the appropriate circle in the corresponding row of the Answer Sheet, by pen as mentioned in the guidelines given on the first page of the Answer Sheet.*
 9. For each question, darken only one circle on the Answer Sheet. If you darken more than one circle or darken a circle partially, the answer will be treated as incorrect.
 10. *Note that the answer once filled in ink cannot be changed. If you do not wish to attempt a question, leave all the circles in the corresponding row blank (such question will be awarded zero marks).*
 11. For rough work, use the inner back page of the title cover and the blank page at the end of this Booklet.
 12. Deposit only **OMR Answer Sheet** at the end of the Test.
 13. You are not permitted to leave the Examination Hall until the end of the Test.
 14. If a candidate attempts to use any form of unfair means, he/she shall be liable to such punishment as the University may determine and impose on him/her.

Total No. of Printed Pages : 28

[उपर्युक्त निर्देश हिन्दी में अन्तिम आवरण पृष्ठ पर दिये गए हैं।]

15P/271/30

ROUGH WORK
रफ़ कार्य

15P/271/30

No. of Questions : 150

प्रश्नों की संख्या : 150

Time : 2 Hours

Full Marks : 450

समय : 2 घण्टे

पूर्णाङ्क : 450

Note : (1) Attempt as many questions as you can. Each question carries **3 (Three)** marks. **One mark will be deducted for each incorrect answer. Zero** mark will be awarded for each unattempted question.

अधिकाधिक प्रश्नों को हल करने का प्रयत्न करें। प्रत्येक प्रश्न **3 (तीन)** अंकों का है। प्रत्येक गलत उत्तर के लिए एक अंक काटा जायेगा। प्रत्येक अनुत्तरित प्रश्न का प्राप्तांक शून्य होगा।

(2) If more than one alternative answers seem to be approximate to the correct answer, choose the closest one.

यदि एकाधिक वैकल्पिक उत्तर सही उत्तर के निकट प्रतीत हों, तो निकटतम सही उत्तर दें।

01. न्यायदर्शनस्य प्रवर्तकः आसीत् -

- | | |
|------------------|-----------------|
| (1) वादरायणः | (2) उदयनाचार्यः |
| (3) अक्षपादगौतमः | (4) कपिलः |

02. न्यायभाष्यकारः कः आसीत् ?

- | | |
|------------------|-----------------|
| (1) याज्ञवल्क्यः | (2) वात्स्यायनः |
| (3) शङ्करः | (4) वाचस्पतिः |

03. न्यायदर्शनस्य समानतन्त्रं वर्तते -

- | | |
|---------------|--------------|
| (1) सांख्यम् | (2) योगः |
| (3) वैशेषिकम् | (4) वेदान्तः |

15P/271/30

04. कणादेन किं विलिखितम् ?

- | | |
|---------------------|----------------------|
| (1) न्यायाशास्त्रम् | (2) वैशिष्टिकसूत्रम् |
| (3) योगसूत्रम् | (4) सांख्यम् |

05. न्यायदर्शने कतिपदार्थानां तत्त्वज्ञानात् निःश्रेयसाधिगमः भवति ?

- | | |
|----------|----------|
| (1) सप्त | (2) पञ्च |
| (3) षोडश | (4) दश |

06. प्रमाकरणं किम् ?

- | | |
|--------------|--------------|
| (1) प्रमाता | (2) प्रमितिः |
| (3) प्रमाणम् | (4) प्रमेयः |

07. अल्पाक्षरमसन्दिग्धम् इत्यादि लक्षणं वर्तते -

- | | |
|----------------|---------------------|
| (1) भाष्यस्य | (2) सूत्रस्य |
| (3) वार्तिकस्य | (4) संग्रहग्रन्थस्य |

08. न्यायशास्त्रे कियन्ति प्रमाणानि सन्ति ?

- | | |
|-------------|----------|
| (1) नव | (2) पञ्च |
| (3) चत्वारि | (4) षट् |

09. चक्षुषा कस्य ज्ञानं भवति ?

- | | |
|------------|---------------|
| (1) रूपस्य | (2) गन्धस्य |
| (3) रसस्य | (4) स्पर्शस्य |

10. घ्राणेन्द्रियेण कस्य ज्ञानं भवति ?

- | | |
|-------------|---------------|
| (1) गन्धस्य | (2) तेजस |
| (3) शब्दस्य | (4) स्पर्शस्य |

11. न्यायदर्शने प्रमेया भवति ?
 (1) पञ्च (2) द्वादश
 (3) सप्त (4) नव
12. कति द्रव्याणि भवन्ति ?
 (1) नव (2) सप्त
 (3) दश (4) पञ्च
13. प्रमाणेषु सर्वप्रथमं किं वर्तते ?
 (1) शब्दः (2) अनुमानम्
 (3) प्रत्यक्षम् (4) उपमानम्
14. तर्कभाषाकारः कः आसीत् ?
 (1) गौतमः (2) केशवमिश्रः
 (3) वाचस्पतिः (4) कपिलः
15. शास्त्रस्य प्रवृत्तिः कति विधा ?
 (1) चतुर्विधा (2) त्रिविधा
 (3) द्विविधा (4) पञ्चविधा
16. लिङ्गज्ञानं कुत्र आवश्यकं भवति ?
 (1) अनुमाने (2) शब्दे
 (3) प्रत्यक्षे (4) उपमाने
17. नाममात्रेण वस्तुसंकीर्तनं भवति ?
 (1) उद्देशः (2) लक्षणम्
 (3) परीक्षा (4) संशयः

15P/271/30

18. असाधारणधर्मवचनं भवति -

- | | |
|--------------|-------------|
| (1) लक्षणम् | (2) परीक्षा |
| (3) अनुमानम् | (4) उद्देशः |

19. साधकतमं भवति -

- | | |
|-----------|--------------|
| (1) करणम् | (2) अनुमानम् |
| (3) संशयः | (4) स्वप्नः |

20. समवायो भवति -

- | | |
|----------------------|------------------------|
| (1) पृथक् सम्बन्धः | (2) अयुतसिद्ध सम्बन्धः |
| (3) अनित्यः सम्बन्धः | (4) संयोगः |

21. तन्तु पटस्य कारणं वर्तते -

- | | |
|-------------------|------------------|
| (1) असमवायिकारणम् | (2) समवायिकारणम् |
| (3) निमित्तकारणम् | (4) अनित्यकारणम् |

22. द्रव्यस्य लक्षणं वर्तते -

- | | |
|-------------------------|-----------------------|
| (1) क्रियावान् द्रव्यम् | (2) गुणाश्रयोद्रव्यम् |
| (3) करणं द्रव्यम् | (4) अभावः द्रव्यम् |

23. आभावस्य कारणं भवति -

- | | |
|--------------------|------------------|
| (1) निमित्तमात्रम् | (2) समवायिकारणम् |
| (3) असमवायि कारणम् | (4) संयोगः |

24. प्रत्यक्षानुमानोपमानशब्दाः भवन्ति -

- | | |
|---------------|----------------|
| (1) कारणानि | (2) प्रमाणानि |
| (3) प्रयोजनम् | (4) दृष्टान्तः |

25. न्यायशास्त्रे संशयो वर्तते -
 (1) पदार्थः (2) द्रव्यम्
 (3) गुणः (4) कर्म
26. प्रत्यक्षं कतिविधं भवति ?
 (1) त्रिविधम् (2) द्विविधम्
 (3) चतुर्विधम् (4) पञ्च
27. प्रत्यक्षज्ञाने कतिविधः सन्निकर्षः भवति ?
 (1) द्विविधः (2) त्रिविधः
 (3) षड्विधः (4) पञ्चविधा
28. अनुमानस्य लक्षणं वर्तते -
 (1) विशेषज्ञानम् (2) लिङ्गपरामर्शः
 (3) शाब्दज्ञानम् (4) उपमितिः
29. धूमः कस्य लिङ्गम् ?
 (1) जलस्य (2) अग्नेः
 (3) पृथिव्याः (4) वायोः
30. अनुमानं द्विविधं भवति -
 (1) स्वार्थं परार्थं च । (2) सविकल्पकं निर्विकल्पकम्
 (3) समवायः असमवायश्च (4) भावः अभावश्च
31. अनुमाने कति अवयवा भवन्ति ?
 (1) त्रयः (2) चत्वारः
 (3) पञ्च (4) षट्

15P/271/30

32. हेत्वाभासाः कति विधाः भवन्ति ?

- | | |
|----------------|---------------|
| (1) चतुर्विधाः | (2) पञ्चविधाः |
| (3) षड्विधाः | (4) सप्तविधाः |

33. यथा गौः तथा गवयः इति वाक्यमुच्यते -

- | | |
|----------------|-------------|
| (1) प्रत्यक्षे | (2) अनुमाने |
| (3) उपमाने | (4) शब्दे |

34. उपमानं वर्तते -

- | | |
|-------------------|--------------------|
| (1) संशयज्ञानम् | (2) सादृश्यज्ञानम् |
| (3) स्वप्नज्ञानम् | (4) भ्रमज्ञानम् |

35. शब्दस्य लक्षणं वर्तते -

- | | |
|-------------------|---------------------|
| (1) भ्रमज्ञानं | (2) आप्तवाक्यम् |
| (3) लिङ्गपरामर्शः | (4) अभावस्य ज्ञानम् |

36. गौरश्वः पुरुषो हस्ती इति पदानि न वाक्यम् कस्मात् ?

- | | |
|----------------------|--------------------|
| (1) आकांक्षा विरहात् | (2) योग्यताविरहात् |
| (3) सान्निध्यभावात् | (4) स्वप्नज्ञानात् |

37. वह्निना सिञ्चेदिति न वाक्यम् -

- | | |
|---------------------|---------------------|
| (1) योग्यताविरहात् | (2) आकांक्षाविरहात् |
| (3) सान्निध्यभावात् | (4) अनुमानात् |

38. अर्थापत्ति प्रमाणं न स्वीक्रियते -
- | | |
|----------------------|------------------------|
| (1) न्यायदर्शने | (2) वेदान्ते |
| (3) भाट्टमीमांसायाम् | (4) प्रभाकरमीमांसायाम् |
39. आत्मा वर्तते -
- | | |
|----------------|-------------|
| (1) प्रमाणम् | (2) प्रमेयः |
| (3) दृष्टान्तः | (4) संशयः |
40. भोगायतनं भवति -
- | | |
|----------------|------------|
| (1) इन्द्रियम् | (2) शरीरम् |
| (3) बुद्धिः | (4) मनः |
41. इन्द्रियाणि कति विधानि भवन्ति ?
- | | |
|----------------|-----------------|
| (1) त्रिविधानि | (2) चतुर्विधानि |
| (3) षड्विधानि | (4) सप्तविधानि |
42. घ्राणेन्द्रियेण ज्ञानं भवति -
- | | |
|------------|---------------|
| (1) रूपस्य | (2) गन्धरस्य |
| (3) रसस्य | (4) स्पर्शस्य |
43. जलस्य विशेषः गुणः वर्तते -
- | | |
|-------------|-----------|
| (1) संख्या | (2) रसः |
| (3) स्पर्शः | (4) गन्धः |
44. शब्दः गुणः वर्तते -
- | | |
|---------------|-----------|
| (1) पृथिव्याः | (2) जलस्य |
| (3) आकाशस्य | (4) वायोः |

15P/271/30

45. स्पर्शः गुणः वर्तते -

- | | |
|-----------|-------------|
| (1) जलस्य | (2) आकाशस्य |
| (3) वायोः | (4) तेजसः |

46. कर्माणि कति भवन्ति।

- | | |
|-------------|----------|
| (1) चत्वारि | (2) पञ्च |
| (3) षट् | (4) सप्त |

47. समवायिकारणं कस्य भवति -

- | | |
|------------|----------------|
| (1) गुणस्य | (2) द्रव्यस्य |
| (3) कर्मणः | (4) सामान्यस्य |

48. वायौ कति गुणाः भवन्ति -

- | | |
|----------|----------|
| (1) पञ्च | (2) षष्ठ |
| (3) सप्त | (4) नव |

49. शब्दज्ञानं भवति -

- | | |
|------------------|-----------------------|
| (1) चक्षुषां | (2) घ्राणेन्द्रियेण |
| (3) रसनन्द्रियेण | (4) श्रोत्रेन्द्रियेण |

50. मनसा ज्ञानं भवति -

- | | |
|-------------|----------------|
| (1) रूपस्य | (2) रसस्य |
| (3) अभावस्य | (4) सुखदुःखयोः |

51. व्याप्तिज्ञानं कारणं भवति -

- | | |
|----------------|-------------|
| (1) प्रत्यक्षे | (2) अनुमाने |
| (3) शब्दे | (4) उपमाने |

52. पर्वतो वह्निमान धूमात् इत्यत्र "धूमात्" किं वर्तते -
 (1) प्रतिज्ञा (2) हेतुः
 (3) उदाहरणम् (4) निगमनम्
53. परामर्शज्ञानम् आवश्यकं भवति -
 (1) प्रत्यक्षे (2) अनुमितौ
 (3) शाब्दबोधे (4) उपमितौ
54. बोलोऽपि यो न्यायनये प्रवेशम् इत्यादिश्लोकः कस्य वर्तते ?
 (1) न्यायभाष्यस्य (2) केशवमिश्रस्य
 (3) विश्वनाथस्य (4) अन्नभट्टस्य
55. का प्रमा वर्तते ?
 (1) स्मृतिः (2) यथार्थानुभवः
 (3) स्वप्नज्ञानम् (4) भ्रमज्ञानम्
56. ज्ञातविषयं ज्ञानं भवति -
 (1) अनुभवः (2) स्मृतिः
 (3) भ्रमः (4) संशयः
57. दैवादागतः रासभः घटं प्रति कारणं न भवति कस्मात् ?
 (1) पूर्वभावित्वात् (2) अनियतत्वात्
 (3) अन्नन्यथासिद्धत्वात् (4) कल्पनागौरवात्
58. सम्बन्धः कतिविधः भवति ?
 (1) द्विविधः (2) त्रिविधः
 (3) चतुर्विधः (4) पञ्चविधः

15P/271/30

59. अनुमाने "धूमात्" इति वर्तते -

- | | |
|---------------|-------------|
| (1) उपनयः | (2) निगमनम् |
| (3) प्रतिज्ञा | (4) हेतुः |

60. अनुमाने यथा महानसम् इति वर्तते -

- | | |
|---------------|-------------|
| (1) प्रतिज्ञा | (2) हेतुः |
| (3) उदाहरणम् | (4) निगमनम् |

61. असिद्धः कति विधः

- | | |
|--------------|---------------|
| (1) एकः | (2) द्विविधः |
| (3) त्रिविधः | (4) चतुर्विधः |

62. आश्रयासिद्धस्य उदाहरणं वर्तते -

- | | |
|---------------------------|--------------------------------|
| (1) गगनारविन्दं सुरभि | (2) अनित्यःशब्दः चाक्षुषत्वात् |
| (3) नित्यः घटः कृतकत्वात् | (4) शब्दः क्षणिकः सत्त्वात् |

63. न्यायदर्शने प्रमाणं नास्ति -

- | | |
|-----------------|----------------|
| (1) अनुमानम् | (2) शब्दः |
| (3) प्रत्यक्षम् | (4) अनुपलब्धिः |

64. स्पर्शज्ञानं भवति -

- | | |
|-----------------------|---------------------|
| (1) नेत्रेण | (2) घ्राणेन्द्रियेण |
| (3) श्रोत्रेन्द्रियेण | (4) त्वगिन्द्रियेण |

65. प्रमाणेषु सर्वप्रथमं प्रमाणं किं वर्तते -

- | | |
|-----------------|----------------|
| (1) अनुमानम् | (2) अर्थापत्ति |
| (3) प्रत्यक्षम् | (4) शब्दः |

66. प्रत्यक्षेकरणं कतिविधम् ?
 (1) त्रिविधम् (2) चतुर्विधम्
 (3) षट्विधम् (4) पञ्चविधम्
67. अनैकान्तिकः हेत्वाभासः भवति -
 (1) द्विविधः (2) त्रिविधः
 (3) चतुर्विधः (4) षट्विधः
68. असिद्धहेत्वाभासः कतिविधः भवति ?
 (1) एकविधः (2) द्विविधः
 (3) चतुर्विधः (4) त्रिविधः
69. गुणगुणिनोः मध्ये किं कारणत्वं भवति -
 (1) असमवायिकारणत्वम् (2) समवायिकारणत्वम्
 (3) निमित्तहेतुत्वम् (4) अन्यथासिद्धत्वम्
70. न्यायशास्त्रानुसारं घ्राणः वर्तते -
 (1) शरीरम् (2) इन्द्रियम्
 (3) प्रेत्यभावः (4) आत्मा
71. ज्ञानेन्द्रियाणि भवन्ति -
 (1) द्विविधम् (2) पञ्च
 (3) चत्वारि (4) षट्
72. अपवर्गस्य अर्थो भवति -
 (1) मृत्युः (2) मोक्षः
 (3) बन्धः (4) क्लेशः

15P/271/30

73. आत्मा वर्तते -

- | | |
|-------------------|----------------|
| (1) ज्ञानाधिकरणम् | (2) शरीरम् |
| (3) दुःखम् | (4) इन्द्रियम् |

74. कर्मेन्द्रियाणि कति भवन्ति ?

- | | |
|---------------|----------|
| (1) द्विविधम् | (2) पञ्च |
| (3) चत्वारि | (4) षट् |

75. न्यायशास्त्रे केशवमिश्रः कः वर्तते ।

- | | |
|------------------|-----------------------|
| (1) भाष्यकारः | (2) वार्तिककारः |
| (3) तर्कभाषाकारः | (4) न्यायमुक्तावलीकार |

76. वैशेषिकसूत्रे प्रमाणं कतिविधम् ?

- | | |
|----------------|---------------|
| (1) द्विविधम् | (2) त्रिविधम् |
| (3) चतुर्विधम् | (4) पञ्चविधम् |

77. अथातो धर्मं व्याख्यासामः इति सूत्रम् कुत्र उक्तम् ?

- | | |
|-----------------------|--------------------------|
| (1) न्यायसूत्रग्रन्थे | (2) वैशेषिकसूत्र ग्रन्थे |
| (3) सांख्यग्रन्थे | (4) योगग्रन्थे |

78. अथशब्दः किमर्थम् ?

- | | |
|--------------------|----------------|
| (1) ग्रन्थसमाप्तये | (2) मङ्गलार्थः |
| (3) पुण्यलाभाय | (4) विजयाय |

79. धर्मात् किं लभ्यते ?

- | | |
|----------------------|-------------------|
| (1) निःश्रेयससिद्धिः | (2) स्वास्थ्यलाभः |
| (3) धनलाभः | (4) ज्ञानम् |

80. 'आम्नायस्य' इत्यस्य कोऽर्थः ?
 (1) धर्मस्य (2) वेदस्य
 (3) योगस्य (4) सांख्यस्य
81. कणादेन कतिपदार्थानां साधर्म्यवैधर्म्याभ्यां तत्त्वाज्ञानान्निश्रेयसम् इति उक्तम् ।
 (1) चतुर्णाम् (2) त्रयाणाम्
 (3) षण्णाम् (4) सप्तानाम्
82. वैशेषिकदर्शने कति द्रव्याणि सन्ति ?
 (1) पञ्च (2) षट्
 (3) सप्त (4) नव
83. कणादेन सूत्र रूपरस.....प्रयत्नाश्च गुणाः इति कति गुणाः प्रोक्ताः ?
 (1) दश (2) द्वादश
 (3) सप्तदश (4) पञ्चदश
84. वैशेषिक दर्शने कियन्ति कर्माणि सन्ति ?
 (1) चत्वारि (2) पञ्च
 (3) षट् (4) सप्त
85. द्रव्यगुणकर्मणाम् साधर्म्यं वर्तते -
 (1) सत्त्वम् (2) असत्त्वम्
 (3) गुणवत्त्वम् (4) क्रियावत्त्वम्
86. गुणाश्रयो भवति -
 (1) क्रिया (2) द्रव्यम्
 (3) गुणः (4) सामान्यम्

15P/271/30

87. क्रियागुणवत् समवायिकारणं भवति -

- | | |
|--------------|---------------|
| (1) द्रव्यम् | (2) गुणः |
| (3) कर्म | (4) सामान्यम् |

88. द्रव्याश्रयि अगुणवान् भवति -

- | | |
|------------|--------------|
| (1) गुणः | (2) विशेषः |
| (3) समवायः | (4) द्रव्यम् |

89. एकद्रव्यमगुणं संयोगविभागेष्वनपेक्षकारणं भवति -

- | | |
|--------------|---------------|
| (1) द्रव्यम् | (2) गणः |
| (3) कर्म | (4) सामान्यम् |

90. कारणाभावात् भवति -

- | | |
|----------------|--------------|
| (1) कार्याभावः | (2) धर्मभावः |
| (3) क्रियाभावः | (4) गुणाभावः |

91. रूपरसगन्धस्पर्शवती भवति -

- | | |
|-----------|------------|
| (1) वायुः | (2) पृथ्वी |
| (3) जलम् | (4) तेजः |

92. रूपरसस्पर्शवत्यः भवन्ति -

- | | |
|-----------|------------|
| (1) वायुः | (2) पृथ्वी |
| (3) आपः | (4) मनांसि |

93. रूपस्पर्शवत् भवति -

- | | |
|------------|----------|
| (1) वायुः | (2) तेजः |
| (3) आकाशम् | (4) कालः |

94. संज्ञाकर्म त्वस्मद्विशिष्टानां लिङ्गम् इत्यत्र कः साध्यते ?
 (1) धर्मः (2) ईश्वरः
 (3) शरीरम् (4) इन्द्रियाणि
95. शब्दः कस्य गुणोऽस्ति ?
 (1) जलस्य (2) वायोः
 (3) आकाशस्य (4) द्रव्यस्य
96. शीतता कुत्र वर्तते ?
 (1) पृथिव्याम् (2) जले
 (3) वायौ (4) अग्नाौ
97. चिरं क्षिप्रम् कस्य लिङ्गम् ?
 (1) जलस्य (2) कालस्य
 (3) वायोः (4) तेजसः
98. दक्षिणा प्रतीची उदीची कस्य विषये उक्तम् -
 (1) कालस्य (2) आकाशस्य
 (3) दिशः (4) वायोः
99. श्रोत्रग्रहणो योऽर्थं स वर्तते -
 (1) कालः (2) जलम्
 (3) शब्दः (4) मनः
100. मनः वर्तते -
 (1) द्रव्यम् (2) गुणः
 (3) कर्म (4) सामान्यम्

15P/271/30

101. मनः प्रतिशरीरं भवति -

- (1) एकम्
(3) चत्वारि

- (2) त्रीणि
(4) बहूनि

102. सुखदुःखादयः कस्य लिङ्गानि ?

- (1) शरीरस्य
(3) इन्द्रियाणाम्

- (2) आत्मनः
(4) विषयाणाम्

103. व्यस्थातो नाना के भवन्ति ?

- (1) जीवात्मनः
(3) इन्द्रियम्

- (2) शरीरारम्
(4) मनः

104. रसस्य प्रत्यक्षं क्रियते ?

- (1) घ्राणेन्द्रियेण
(3) मनसा

- (2) रसनेन्द्रियेण
(4) चक्षुषा

105. स्पर्शज्ञानं भवति केन ?

- (1) घ्राणेन्द्रियेण
(3) रसनेन्द्रियेण

- (2) त्वगिन्द्रियेण
(4) मनसा

106. सुखदुःखादीनां ज्ञानं भवति -

- (1) त्वगिन्द्रियेण
(3) घ्राणेन्द्रियेण

- (2) मनसा
(4) रसनेन्द्रियेण

107. पृथिवी शरीरादिभेदेन कति विधा ?

- (1) द्विधा
(3) पञ्चविधा

- (2) त्रिविधा
(4) चतुर्विधा

108. मनुष्यो भवति -

- | | |
|-------------|---------------|
| (1) अण्डजः | (2) जरायुजः |
| (3) स्वेदजः | (4) उद्भिज्जः |

109. पक्षिणः शरीरं भवति -

- | | |
|--------------|--------------|
| (1) जरायुजम् | (2) अण्डजम् |
| (3) अद्भिजम् | (4) स्वेदजम् |

110. पतनं कस्मात् भवति -

- | | |
|-----------------|----------------|
| (1) लघुत्वात् | (2) गुरुत्वात् |
| (3) दीर्घत्वात् | (4) महत्त्वात् |

111. रागः भवति कस्मात् ?

- | | |
|--------------|--------------|
| (1) सुखात् | (2) दुःखात् |
| (3) द्वेषात् | (4) क्लेशात् |

112. वृक्षो भवति -

- | | |
|-------------|---------------|
| (1) स्वेदजः | (2) उद्भिज्जः |
| (3) अण्डजः | (4) जरायुजः |

113. स्नेहः कस्य गुणोऽस्ति -

- | | |
|---------------|-----------|
| (1) पृथिव्याः | (2) जलस्य |
| (3) तेजसः | (4) वायोः |

114. भास्करशुक्लरूपं भवति -

- | | |
|-----------|---------------|
| (1) तेजसः | (2) वायोः |
| (3) जलस्य | (4) पृथिव्याः |

15P/271/30

115. अभास्करशुक्लरूपं भवति -

- | | |
|-------------|-----------|
| (1) तेजसः | (2) जलस्य |
| (3) आकाशस्य | (4) वायोः |

116. तृणकर्मवचनात् संस्कारः कस्य सिध्यति ?

- | | |
|---------------|-----------|
| (1) पृथिव्याः | (2) जलस्य |
| (3) वायोः | (4) तेजसः |

117. वायोः इन्द्रियम् किं वर्तते ?

- | | |
|-------------|--------------------|
| (1) चक्षुः | (2) त्वगिन्द्रियम् |
| (3) घ्राणम् | (4) रसनेन्द्रियम् |

118. प्राणापानादिसंज्ञा कस्य भवति ?

- | | |
|---------------|-----------|
| (1) पृथिव्याः | (2) जलस्य |
| (3) वायोः | (4) तेजसः |

119. सृष्टिसंहारविधिः कस्य इच्छानुसारं भवति ?

- | | |
|-------------|----------------|
| (1) गणेशस्य | (2) महेश्वरस्य |
| (3) रामस्य | (4) हनूमतः |

120. पृथिव्याः उत्पत्तिः कस्मात् भवति ?

- | | |
|-------------|------------|
| (1) आकाशात् | (2) जलात् |
| (3) वायोः | (4) अग्नेः |

121. पृथिव्याः गुणाः कति भवन्ति ?

- | | |
|-------------|----------|
| (1) नव | (2) दश |
| (3) चतुर्दश | (4) पञ्च |

122. ज्ञानस्य अधिष्ठाता कः वर्तते ?

- | | |
|------------|----------------|
| (1) शरीरम् | (2) इन्द्रियम् |
| (3) मनः | (4) आत्मा |

123. संख्या भवति -

- | | |
|-----------------------------|---------------------------|
| (1) पूर्वपश्चिमव्यवहारहेतुः | (2) एकत्वादिव्यवहारहेतुः |
| (3) नित्यानित्यव्यवहारहेतुः | (4) भूतभविष्यव्यवहारहेतुः |

124. लैङ्गिकं किं भवति ?

- | | |
|-----------------|-----------------|
| (1) शब्दज्ञानम् | (2) अनुमानम् |
| (3) उपमानम् | (4) प्रत्यक्षम् |

125. वैशेषिकदर्शने कति गुणाः स्वीकृता ?

- | | |
|----------|------------------|
| (1) दश | (2) पञ्चदश |
| (3) सप्त | (4) चतुर्विंशतिः |

126. बृद्धिः कस्य गुणः वर्तते ?

- | | |
|-------------|------------|
| (1) शरीरस्य | (2) आत्मनः |
| (3) मनसः | (4) वायोः |

127. उत्क्षेपणं किं वर्तते ?

- | | |
|--------------|---------------|
| (1) द्रव्यम् | (2) गुणः |
| (3) कर्म | (4) सामान्यम् |

128. गमनं किं वर्तते ?

- | | |
|--------------|------------|
| (1) द्रव्यम् | (2) गुणः |
| (3) कर्म | (4) विशेषः |

15P/271/30

129. सामान्यं कति विधं भवति ?

- | | |
|---------------|----------------|
| (1) एकम् | (2) द्विविधम् |
| (3) त्रिविधम् | (4) चतुर्विधम् |

130. अन्त्योनित्यद्रव्यवृत्तिः भवति -

- | | |
|--------------|------------|
| (1) द्रव्यम् | (2) गुणः |
| (3) विशेषः | (4) समवायः |

131. समवायः कतिविधः ?

- | | |
|--------------|---------------|
| (1) एकः | (2) त्रिविधः |
| (3) द्विविधः | (4) चतुर्विधः |

132. जलीयं शरीरं भवति -

- | | |
|----------------|--------------|
| (1) पृथिवीलोके | (2) वरुणलोके |
| (3) तेजोलोके | (4) वायुलोके |

133. वैशेषिकदर्शने सप्तमः पदार्थो वर्तते -

- | | |
|--------------|---------------|
| (1) द्रव्यम् | (2) गुणः |
| (3) अभावः | (4) सामान्यम् |

134. अभावः कतिविधः भवति -

- | | |
|---------------|--------------|
| (1) द्विविधः | (2) त्रिविधः |
| (3) चतुर्विधः | (4) पञ्चविधः |

135. आत्मा कतिविधः भवति ?

- | | |
|---------------|--------------|
| (1) द्विविधः | (2) त्रिविधः |
| (3) चतुर्विधः | (4) पञ्चविधः |

136. कालः भवति -

- | | |
|--------------|---------------|
| (1) एकः | (2) द्विविधः |
| (3) त्रिविधः | (4) चतुर्विधः |

137. चक्षुर्मात्रग्राह्यं गुणो वर्तते -

- | | |
|-----------|------------|
| (1) रसः | (2) रूपम् |
| (3) गन्धः | (4) संख्या |

138. संयोगः भवति -

- | | |
|---------------------|--------------------|
| (1) नित्यसम्बन्धः | (2) अनित्यसम्बन्धः |
| (3) सामान्यसम्बन्धः | (4) विशेषसम्बन्धः |

139. पाकजोपत्तिर्भवति -

- | | |
|--------------------|-----------|
| (1) पार्थिवद्रव्ये | (2) जले |
| (3) वायौ | (4) तेजसि |

140. तेजसः उत्पत्तिः कस्मात् भवति ?

- | | |
|-------------|---------------|
| (1) आकाशात् | (2) जलात् |
| (3) वायोः | (4) पृथिव्याः |

141. कति अन्यथा सिद्धयः भवन्ति ?

- | | |
|-----------|-------------|
| (1) त्रयः | (2) चत्वारः |
| (3) पञ्च | (4) षट् |

142. शङ्कर मिश्रस्य पिता आसीत् -

- | | |
|---------------|------------|
| (1) वाचस्पतिः | (2) भवनाथः |
| (3) मण्डनः | (4) कपिलः |

15P/271/30

143. तर्कसंग्रहः केन विलिखितः ?

- | | |
|----------------|------------------|
| (1) कपिलेन | (2) अन्नभट्टेन |
| (3) विश्वनाथेन | (4) वात्स्यायनेन |

144. न्यायसिद्धान्तमुक्तावली ग्रन्थः केन विरचितः ?

- | | |
|-------------------|----------------------|
| (1) भोजेन | (2) विश्वनाथेन |
| (3) पक्षधरमिश्रेण | (4) गङ्गेशोपाध्यायेन |

145. प्रशस्तपादभाष्यं कस्य शास्त्रस्य ग्रन्थो वर्तते ?

- | | |
|---------------------|-----------------------|
| (1) न्यायशास्त्रस्य | (2) वैशेषिकशास्त्रस्य |
| (3) सांख्यस्य | (4) योगस्य |

146. वैशेषिकं नाम किमर्थं वर्तते ?

- | | |
|-----------------------------|-------------------------|
| (1) द्रव्यादिपदार्थमधिकृत्य | (2) विशेषपदार्थमधिकृत्य |
| (3) सामान्यमधिकृत्य | (4) समवायमधिकृत्य |

147. शुक्लनीलादीनां ज्ञानं भवति ?

- | | |
|-------------------|---------------------|
| (1) चक्षुषा | (2) श्रवणेन्द्रियेण |
| (3) रसनेन्द्रियेण | (4) त्वगिन्द्रियेण |

148. कणादशास्त्रमित्युक्ते कस्य बोधः ?

- | | |
|--------------------|---------------------|
| (1) न्यायदर्शनस्य | (2) वैशेषिकदर्शनस्य |
| (3) सांख्यदर्शनस्य | (4) योगदर्शनस्य |

149. याभ्यां वैशेषिके तन्त्रे सम्यग्व्युत्पादितोऽस्यहम् इति कयोः कृते उक्तम् ?

- | | |
|-----------------------------------|--------------------------|
| (1) मण्डनमिश्र - वाचस्पतिमिश्रयोः | (2) कणादभवनाथयोः |
| (3) कपिल - भोजयोः | (4) गौतम - वात्स्यायनयोः |

150. वैशेषिकसूत्रग्रन्थे कति अध्यायाः सन्ति ?

- | | |
|-----------|-------------|
| (1) त्रयः | (2) चत्वारः |
| (3) पञ्च | (4) दश |

15P/271/30

ROUGH WORK
रफ़ कार्य

15P/271/30

ROUGH WORK
रफ़ कार्य

27

P.T.O.

i

अभ्यर्थियों के लिए निर्देश

(इस पुस्तिका के प्रथम आवरण पृष्ठ पर तथा उत्तर-पत्र के दोनों पृष्ठों पर केवल नीली-काली बाल-प्वाइंट पेन से ही लिखें)

1. प्रश्न पुस्तिका मिलने के 10 मिनट के अन्दर ही देख लें कि प्रश्नपत्र में सभी पृष्ठ मौजूद हैं और कोई प्रश्न छूटा नहीं है। पुस्तिका दोषयुक्त पाये जाने पर इसकी सूचना तत्काल कक्ष-निरीक्षक को देकर सम्पूर्ण प्रश्नपत्र की दूसरी पुस्तिका प्राप्त कर लें।
2. परीक्षा भवन में लिफाफा रहित प्रवेश-पत्र के अतिरिक्त, लिखा या सादा कोई भी खुला कागज साथ में न लायें।
3. उत्तर-पत्र अलग से दिया गया है। इसे न तो मोड़ें और न ही विकृत करें। दूसरा उत्तर-पत्र नहीं दिया जायेगा। केवल उत्तर-पत्र का ही मूल्यांकन किया जायेगा।
4. अपना अनुक्रमांक तथा उत्तर-पत्र का क्रमांक प्रथम आवरण-पृष्ठ पर पेन से निर्धारित स्थान पर लिखें।
5. उत्तर-पत्र के प्रथम पृष्ठ पर पेन से अपना अनुक्रमांक निर्धारित स्थान पर लिखें तथा नीचे दिये वृत्तों को गाढ़ा कर दें। जहाँ-जहाँ आवश्यक हो वहाँ प्रश्न-पुस्तिका का क्रमांक तथा सेट का नम्बर उचित स्थानों पर लिखें।
6. ओ० एम० आर० पत्र पर अनुक्रमांक संख्या, प्रश्नपुस्तिका संख्या व सेट संख्या (यदि कोई हो) तथा प्रश्नपुस्तिका पर अनुक्रमांक और ओ० एम० आर० पत्र संख्या की प्रविष्टियों में उपरिलेखन की अनुमति नहीं है।
7. उपर्युक्त प्रविष्टियों में कोई भी परिवर्तन कक्ष निरीक्षक द्वारा प्रमाणित होना चाहिये अन्यथा वह एक अनुचित साधन का प्रयोग माना जायेगा।
8. प्रश्न-पुस्तिका में प्रत्येक प्रश्न के चार वैकल्पिक उत्तर दिये गये हैं। प्रत्येक प्रश्न के वैकल्पिक उत्तर के लिए आपको उत्तर-पत्र की सम्बन्धित पंक्ति के सामने दिये गये वृत्त को उत्तर-पत्र के प्रथम पृष्ठ पर दिये गये निर्देशों के अनुसार पेन से गाढ़ा करना है।
9. प्रत्येक प्रश्न के उत्तर के लिए केवल एक ही वृत्त को गाढ़ा करें। एक से अधिक वृत्तों को गाढ़ा करने पर अथवा एक वृत्त को अपूर्ण भरने पर वह उत्तर गलत माना जायेगा।
10. ध्यान दें कि एक बार स्याही द्वारा अंकित उत्तर बदला नहीं जा सकता है। यदि आप किसी प्रश्न का उत्तर नहीं देना चाहते हैं, तो संबंधित पंक्ति के सामने दिये गये सभी वृत्तों को खाली छोड़ दें। ऐसे प्रश्नों पर शून्य अंक दिये जायेंगे।
11. रफ कार्य के लिए प्रश्न-पुस्तिका के मुखपृष्ठ के अंदर वाला पृष्ठ तथा उत्तर-पुस्तिका के अंतिम पृष्ठ का प्रयोग करें।
12. परीक्षा के उपरान्त केवल ओ एम आर उत्तर-पत्र परीक्षा भवन में जमा कर दें।
13. परीक्षा समाप्त होने से पहले परीक्षा भवन से बाहर जाने की अनुमति नहीं होगी।
14. यदि कोई अभ्यर्थी परीक्षा में अनुचित साधनों का प्रयोग करता है, तो वह विश्वविद्यालय द्वारा निर्धारित दंड का/की, भागी होगा/होगी।